

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Valsts aizsardzības mācības un Jaunsardzes likums

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1. pants. Likuma mērķis

Šā likuma mērķis ir radīt iespēju bērnam un jauniešiem gūt viņa vecumam atbilstošas zināšanas, prasmes un iemaņas valsts aizsardzībā, apgūstot valsts aizsardzības mācību vai darbojoties Jaunsardzē.

2. pants. Jaunsardzes centrs

(1) Valsts aizsardzības mācības apguvi bērniem un jauniešiem organizē un Jaunsardzes darbu īsteno Jaunsardzes centrs. Valsts un pašvaldību institūcijas Jaunsardzes centram sniedz atbalstu šā likuma 1. pantā minēto mērķu īstenošanā.

(2) Jaunsardzes centrs ir aizsardzības ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde.

(3) Jaunsardzes centram ir šādas funkcijas:

1) izglītēt jaunatni valsts aizsardzības jomā;

2) veicināt jaunatnes pilsonisko apziņu un patriotismu;

3) īstenot sadarbību ar biedrībām, nodibinājumiem un jaunatnes organizācijām valsts aizsardzības mācības un Jaunsardzes kustības organizēšanas jautājumos.

II nodaļa Valsts aizsardzības mācība

3. pants. Valsts aizsardzības mācība

(1) Valsts aizsardzības mācība ir mācību priekšmets vidējās izglītības programmās. Valsts aizsardzības mācības saturu nosaka valsts vispārējās vidējās izglītības standarts.

(2) Valsts aizsardzības mācībā gūtās zināšanas, prasmes un vērtības tiek papildinātas, apgūstot interešu izglītības programmu, kuru īsteno valsts aizsardzības mācības nometnēs. Šo izglītības programmas saturu apstiprina aizsardzības ministrs, un programma nav jālicencē pašvaldībā.

(3) Īstenojot valsts aizsardzības mācībā iekļauto pilsoniskās līdzdalības tematu apguvi Jaunsardzes centrs var

deleģēt biedrībām un nodibinājumiem.

4. pants. Valsts aizsardzības mācības priekšmeta apguve

(1) Valsts aizsardzības mācības priekšmeta apguve vidējās izglītības programmās ir obligāta. Valsts aizsardzības mācības priekšmetu vispārējās vidējās izglītības, profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības iestādēs apgūst divu secīgu mācību gadu laikā. Neklātienēs un tālmācības izglītības ieguves formā tiek īstenota daļēja valsts aizsardzības mācības priekšmeta apguve.

(2) Izglītojamiem, kuri savas reliģiskās vai filozofiskās pārliecības vai citu objektīvu apstākļu dēļ nevar apgūt kādu valsts aizsardzības mācības priekšmeta daļu, jaunsargu instruktors mācību saturu un mācību procesu pielāgo individuāli, nodrošinot citu valsts aizsardzības mācības priekšmeta tēmu apguvi.

5. pants. Valsts aizsardzības mācības nometnes

(1) Dalība valsts aizsardzības mācības nometnēs ir brīvprātīga. Nometņu organizēšanas un darbības kārtību nosaka Ministru kabinets.

(2) Jaunsardzes centrs ar izglītojamo vai nepilngadīgā izglītojamā likumisko pārstāvi pirms dalības nometnē noslēdz līgumu.

(3) Nometnes laikā izglītojamais var valkāt jaunsarga formas tērpu un viņam var tikt izsniegts inventārs. Inventāru, tā izsniegšanas kārtību un formas tērpa lietošanas kārtību nosaka Jaunsardzes centra direktors.

(4) Izglītojamiem, kuri piedalās nometnē, ir tiesības saņemt apmaksātu veselības aprūpi. Apmaksājamo veselības aprūpes pakalpojumu veidus, apjomu, saņemšanas nosacījumus un samaksas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(5) Aizsardzības ministrija katru gadu apkopo un līdz nākamā gada 1. aprīlim publicē savā tīmekļvietnē informāciju par dalībnieku skaitu valsts aizsardzības mācības nometnē iepriekšējā gadā un to dalībnieku skaitu, kuri iepriekšējā gadā iestājušies profesionālajā dienestā Nacionālajos bruņotajos spēkos, ieskaitīti Nacionālo bruņoto spēku rezervē vai iestājušies Zemessardzē.

6. pants. Valsts aizsardzības mācības priekšmeta īstenošanai nepieciešamā izglītība un profesionālā kvalifikācija

(1) Valsts aizsardzības mācības priekšmetu ir tiesīgs īstenot jaunsargu instruktors.

(2) Par jaunsargu instruktoru, kura amata pienākumos ietilpst valsts aizsardzības mācības priekšmeta īstenošana, var būt persona, kas atbilst šādām izglītības un kvalifikācijas prasībām:

1) ir ieguvusi vai iegūst augstāko izglītību un pedagoga profesionālo kvalifikāciju;

2) atbilst Bērnu tiesību aizsardzības likuma 72. panta piektās un sestās daļas prasībām, kā arī ir apgūsi un noteiktajā kārtībā uztur speciālās zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā;

3) ir apgūsi vai apgūst aizsardzības ministra noteiktos kursus, kas nepieciešami valsts aizsardzības mācības priekšmeta īstenošanai;

4) ir profesionālā dienesta karavīrs, zemessargs vai rezerves karavīrs un atbilst aizsardzības ministra noteiktajām veselības stāvokļa un fiziskās sagatavotības prasībām.

(3) Ja jaunsargu instruktors, kura amata pienākumos ietilpst valsts aizsardzības mācības priekšmeta īstenošana, ir sasniedzis dienestam Zemessardzē vai Nacionālo bruņoto spēku rezervē noteikto maksimālo vecumu, bet atbilst pārējām jaunsargu instruktora amatam noteiktajām prasībām, tostarp veselības stāvokļa un fiziskās sagatavotības prasībām, Jaunsardzes centra direktors, ņemot vērā amata pienākumu izpildes nepieciešamību, var pagarināt termiņu, līdz kuram jaunsargu instruktors ieņem amatu, bet ne ilgāk kā līdz valsts vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamā vecuma sasniegšanai.

(4) Augstskolā studiju moduli valsts aizsardzības mācības īstenošanai var apgūt tikai persona, kas ir izgājusi militāro pamatapmācību.

7. pants. Valsts aizsardzības mācības priekšmeta nodrošinājums

(1) Valsts aizsardzības mācības priekšmeta īstenošanai nepieciešamos mācību līdzekļus nodrošina Jaunsardzes centrs.

(2) Izglītības iestādes dibinātājs bez atlīdzības nodrošina valsts aizsardzības mācības priekšmeta īstenošanai nepieciešamo mācību telpu un telpu materiāltehnisko līdzekļu glabāšanai.

(3) Mācību dienās, kad notiek tikai lauka nodarbības, Jaunsardzes centrs nodrošina izglītojamiem ēdināšanu.

III nodaļa Jaunsardze

8. pants. Jaunsardzes jēdziens

Jaunsardze ir kustība, kurā bērni un jaunieši brīvprātīgi apgūst jaunsargu interešu izglītības programmu.

9. pants. Jaunsardzes atribūtika

(1) Jaunsardzei ir savs karogs, emblēma un cita atribūtika.

(2) Jaunsardzes devīze ir "Augsim Latvijai!".

(3) Jaunsardzes atribūtikas lietošanas kārtību nosaka Jaunsardzes centra direktors.

10. pants. Jaunsargu interešu izglītības programma

Jaunsargu interešu izglītības programmu pēc saskaņošanas ar Aizsardzības ministriju apstiprina Jaunsardzes centra direktors, un tā nav jālicencē pašvaldībā.

11. pants. Izglītības process Jaunsardzē

(1) Izglītības procesu īsteno jaunsargu vienībās atbilstošās vecuma grupās.

(2) Jaunsargu vienību iedalījumu nosaka Jaunsardzes centra direktors.

(3) Jaunsargu vienību vada jaunsargu instruktors, kurš nodrošina jaunsargu interešu izglītības īstenošanu.

(4) Ja Jaunsardzes centrs ar pašvaldību vai izglītības iestādes dibinātāju ir noslēdzis līgumu par sadarbību, pašvaldība vai izglītības iestādes dibinātājs sniedz minētajā līgumā noteikto atbalstu jaunsargu interešu izglītības programmas īstenošanā. Programmas īstenošanai nepieciešamās telpas pašvaldība vai izglītības iestādes dibinātājs nodrošina bez atlīdzības.

12. pants. Jaunsargu interešu izglītības programmas īstenošanai nepieciešamā izglītība un profesionālā kvalifikācija

(1) Jaunsargu interešu izglītības programmu ir tiesīgs īstenot jaunsargu instruktors.

(2) Par jaunsargu instruktoru, kura amata pienākumos ietilpst jaunsargu interešu izglītības programmas īstenošana, var būt persona, kas atbilst šādām izglītības un kvalifikācijas prasībām:

1) ir ieguvusi vai iegūst augstāko izglītību un pedagoga profesionālo kvalifikāciju un apguvusi vai apgūst profesionālās kompetences pilnveides programmu pedagoģijā (vismaz 72 stundu apjomā) vai ar pedagoģiju

saistītus studiju kursus augstākās izglītības studijās (vismaz divu kredītpunktu jeb 80 stundu apjomā);

2) atbilst Bēnu tiesību aizsardzības likuma 72. panta piektās un sestās daļas prasībām, kā arī ir apguvusi un noteiktajā kārtībā uztur speciālās zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā;

3) ir apguvusi vai apgūst aizsardzības ministra noteiktos kursus, kas nepieciešami jaunsargu interešu izglītības programmas īstenošanai;

4) ir profesionālā dienesta karavīrs, zemessargs vai rezerves karavīrs un atbilst aizsardzības ministra noteiktajām veselības stāvokļa un fiziskās sagatavotības prasībām.

(3) Ja jaunsargu instruktors ir sasniedzis dienestam Zemessardzē vai Nacionālo bruņoto spēku rezervē noteikto maksimālo vecumu, bet atbilst pārējām jaunsargu instruktora amatam noteiktajām prasībām, tostarp veselības stāvokļa un fiziskās sagatavotības prasībām, Jaunsardzes centra direktors, ņemot vērā amata pienākumu izpildes nepieciešamību, var pagarināt termiņu, līdz kuram jaunsargu instruktors ieņem amatu, bet ne ilgāk kā līdz valsts vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamā vecuma sasniegšanai.

13. pants. Jaunsargu pašpārvalde

(1) Jaunsargi no sava vidus ievēlē Jaunsargu pašpārvaldi, kas pārstāv jaunsargu intereses, veicina sabiedriskās dzīves veidošanos un mācību procesa efektivitāti.

(2) Jaunsargu pašpārvaldei ir tiesības pieprasīt un saņemt informāciju no Jaunsardzes centra direktora jautājumos, kas saistīti ar jaunsargu interesēm, kā arī tai ir tiesības izteikt ierosinājumus un priekšlikumus Jaunsardzes centra direktoram vai Aizsardzības ministrijai.

(3) Jaunsargu pašpārvaldes sastāvu un darbību nosaka Jaunsargu pašpārvaldes nolikums, kuru apstiprina Jaunsardzes centra direktors.

14. pants. Jaunsargu instruktoru palīgi

(1) Jaunsargs, kurš ir vismaz 16 gadus vecs un, apgūstot jaunsargu interešu izglītības programmu, ir sasniedzis Jaunsardzes centra direktora noteikto sagatavotības līmeni, jaunsargu instruktora vadībā un uzraudzībā kā jaunsargu instruktora palīgs var sniegt atbalstu interešu izglītības programmas īstenošanā Jaunsardzē vai valsts aizsardzības mācības īstenošanā.

(2) Ja jaunsargs darbojas kā jaunsargu instruktoru palīgs, viņš Jaunsardzē var darboties līdz vidējās izglītības iegūšanai vai līdz brīdim, kad ir sasniedzis 21 gada vecumu, — atkarībā no tā, kurš nosacījums iestājas pirmais.

15. pants. Jaunsargu pienākumi

Jaunsargiem ir šādi pienākumi:

1) atbilstoši jaunsargu interešu izglītības programmai piedalīties nodarbībās un pasākumos;

2) saudzīgi izturēties pret izsniegto formas tērpu un inventāru un uzturēt to lietošanas kārtībā, ievērot formas tērpa lietošanas kārtību, tostarp bez jaunsargu instruktora saskaņojuma nenēsāt formas tērpu vai tā sastāvdaļas ārpus Jaunsardzes nodarbībām un pasākumiem;

3) ievērot jaunsargu standartus un ētikas kodeksu;

4) ievērot drošības noteikumus.

16. pants. Uzņemšana Jaunsardzē

(1) Jaunsardzē var uzņemt bērnus no 10 gadu vecuma, kuri iegūst pamatizglītību, un jauniešus, kuri ieguvuši pamatizglītību.

(2) Jaunsardzē nevar uzņemt personu, kura Jaunsardzes nodarbībās un pasākumos var radīt apdraudējumu savai

vai citu personu dzīvībai, veselībai vai drošībai vai kuras dalība nav iespējama citu objektīvu un nenovēršamu iemeslu dēļ. Lēmumu par atteikumu uzņemt Jaunsardzē var pieņemt Jaunsardzes centra direktors vai viņa pilnvarota persona.

(3) Par jaunsargu bērns vai jauniešs kļūst pēc līguma noslēgšanas par dalību Jaunsardzē un jaunsarga solījuma došanas. Līgumu par dalību Jaunsardzē slēdz ar nepilngadīga bērna vai jaunieša likumisko pārstāvi vai pašu jauniešu, ja viņš ir pilngadīgs. Līguma saturu, tā termiņu, līguma slēgšanas un termiņa pagarināšanas kārtību nosaka Jaunsardzes centra direktors.

(4) Uzņemšanas kārtību Jaunsardzē nosaka Jaunsardzes centra direktors.

(5) Jaunsargi dod šādu solījumu:

"Es, Latvijas Republikas jaunsargs, svinīgi apsolos nežēlot savus spēkus un prātu labākas dzīves veidošanai Latvijas un tās tautas labā. Aplosos pēc labākās sirdsapziņas veikt jaunsarga pienākumus."

17. pants. Līguma par dalību Jaunsardzē izbeigšana

(1) Līgumu par dalību Jaunsardzē var izbeigt pirms termiņa jebkurā laikā, pusēm par to vienojoties.

(2) Līgumu var izbeigt vienpusēji pilngadīgs jaunsargs vai jaunsarga likumiskais pārstāvis, par to informējot jaunsargu instruktoru.

(3) Līgumu par dalību Jaunsardzē izbeidz, ja jaunsargs ir sasniedzis 21 gada vecumu, uzsācis vidējo izglītību (izņemot gadījumu, kad jaunsargs darbojas kā jaunsargu instruktora palīgs), uzsācis dienestu Nacionālajos bruņotajos spēkos vai Zemessardzē vai jaunsargs objektīvu un nenovēršamu iemeslu dēļ nevar piedalīties Jaunsardzes nodarbībās un pasākumos.

(4) Līgumu par dalību Jaunsardzē pēc Jaunsardzes centra iniciatīvas izbeidz pirms termiņa, ja jaunsargs:

- 1) vairāk nekā trīs mēnešus bez attaisnojoša iemesla nav apmeklējis Jaunsardzes nodarbības un pasākumus;
- 2) rada vai var radīt apdraudējumu savai vai citu personu dzīvībai, veselībai vai drošībai;
- 3) nepilda citus šajā likumā noteiktos jaunsargu pienākumus.

18. pants. Formas tērpi un inventārs

(1) Jaunsarga un Jaunsardzes centra darbinieka formas tērpu, Jaunsardzes atšķirības zīmes un to lietošanas kārtību nosaka Jaunsardzes centra direktors. Jaunsarga un Jaunsardzes centra darbinieka formas tērpu var šūt no auduma, kura raksts ir identisks karavīra formas tērpa rakstam.

(2) Formas tērpu, Jaunsardzes atšķirības zīmes un inventāru izsniedz Jaunsardzes centrs.

(3) Jaunsargam, Jaunsardzes centra darbiniekam un uz Jaunsardzes centru pārvietotajam karavīram izsniedzamo inventāru un tā izsniegšanas kārtību nosaka Jaunsardzes centra direktors.

19. pants. Drošība jaunsardzes nodarbībās un pasākumos

Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā nodrošināma drošība Jaunsardzes nodarbībās un pasākumos.

20. pants. Jaunsargu veselības aprūpe

Jaunsargiem ir tiesības saņemt apmaksātu veselības aprūpi. Apmaksājamo veselības aprūpes pakalpojumu veidus, apjomu, saņemšanas nosacījumus un samaksas kārtību nosaka Ministru kabinets.

1. Šā likuma 6. panta otrās daļas 4. punkts un 12. panta otrās daļas 1. un 4. punkts stājas spēkā 2022. gada 1. septembrī. Personas, kuras līdz 2022. gada 1. septembrim pilda jaunsargu instruktoru pienākumus, bet nav profesionālā dienesta karavīri, zemessargi vai rezerves karavīri, ir tiesīgas turpināt pildīt jaunsargu instruktoru pienākumus ne ilgāk kā līdz 2027. gada 1. septembrim.

2. Šā likuma 4. panta pirmā daļa stājas spēkā 2024. gada 1. septembrī. Līdz 2024. gada 31. augustam valsts aizsardzības mācību vidējās izglītības programmā īsteno kā specializēto kursu veselības, drošības un fiziskās aktivitātes mācību jomā.

3. Ministru kabinets līdz 2021. gada 28. februārim izdod šā likuma 5. panta pirmajā un ceturtajā daļā, kā arī 19. un 20. pantā minētos noteikumus.

4. Šā likuma 17. panta trešā daļa stājas spēkā 2024. gada 1. septembrī.

Likums Saeimā pieņemts 2020. gada 3. decembrī.

Valsts prezidents *E. Levits*

Rīgā 2020. gada 22. decembrī